

MONITORING ŠKŮDCŮ POLNÍ ZELENINY

20. TÝDEN (15.5.2023)

Kamil Holý

Výzkumný tým: Integrovaná ochrana zemědělských plodin proti škůdcům

Výzkumný ústav rostlinné výroby, v.v.i.

Zprávy jsou zveřejňovány v Zelinářském zpravodaji, na Rostlinolékařském portálu a umístěny na webových stránkách VÚRV: www.vurv.cz - záložka Poradenství. Monitoring je podpořen z prostředků MZe - NAP (Národní akční plán k bezpečnému používání pesticidů).

Výskyt škůdců

Chladný začátek týdne škůdcům nevyhovuje, vydatnější srážky mohou omezit již tak nízký výskyt. Naopak oteplení koncem týdne nad 20 °C může iniciovat hromadné líhnutí a migraci hmyzu - nepodcenit monitoring. Škody jsou zatím lokální, rizikovi jsou dřepčící, květilky, drátovci a třásněnky. Naletuje mšice maková a zakládá první kolonie.

V chladném počasí se projevují výrazněji rozdíly ve fenologii a v sumě efektivních teplot (SET) potřebných pro vývoj škůdců mezi lokalitami. Obdobné je to s přeletem do porostů, půdní oteplení může rozhodnout o tom, že v jedné oblasti je překročen práh škodlivosti, zatímco v sousední nemusí být na poli žádný škůdce. Teplá jižní Morava je s výskytem škůdců o něco napřed.

Brukvovitá zelenina - výskyt škůdců podobný minulému týdnu, objevují se dřepčící, vajíčka a larvy květilek. Vrtalek ubylo, ale může to být pouze nepříznivým počasím. Přítomnost prvních parazitoidů západníka signalizuje jeho brzký výskyt. Na časných výsazích se může projevit poškození larvami krytonosců a dřepčika olejkového. Létaří první bělásci, ale vajíčka zatím nekladou. Pokud je to možné, nechat porosty co nejdéle zakryté netkanou textilií (mechanická bariera).

Ostatní zelenina - na cibuli dospělci a nymfy třásněnek, přibývá dospělců i snůšek mandelinky bramborové, na řepách první mšice makové. Listy hrachu zoubkují listopasi, na chřestu dospělci a vajíčka chřestovníčka obecného. V zemi škodí drátovci. Po deštích se zvýší výskyt plžů.

Rizikovi: dřepčící, květilky, drátovci, třásněnky

Dřepčící rodu *Phyllotreta*

- dospělci postupně přibývá, objevují se první škody.

Monitoring - dospělci zpravidla na vrchní straně listů, za nepříznivého počasí se mohou ukrývat u kořenového krčku. Přítomnost prozradí požerky na litech.

Ochrana - v závislosti na počtu dospělců.

Květilka zelná

- pokračuje kladení vajíček, škodlivost vyhlých larev se zatím neprojevuje.

Monitoring - dospělci podobní mouše domácí, hledají se bílá vajíčka kladená na kořenový krček nebo části rostlin dotýkající se půdy.

Ochrana - nemořené porosty se ošetřují proti dospělcům před vykladením vajíček. Rostliny zakryté netkanou textilií bez otvorů jsou dostatečně chráněné.

Krytonosci a dřepčík olejkový

- může se začít projevovat poškození řapíků larvami.

Monitoring - na řapících hnilobné léze, při rozlomení uvnitř požerky a larvy.

Ochrana - pokud zůstanou larvy v řapíku a neprokoušou se do konzumních částí, stačí odlomit poškozený list při sklizni.

Hád'átko zhoubné

- v zakrslých rostlinách ozimé cibule bylo zjištěno Dr. Doudou z VÚRV hád'átko zhoubné.

Příznaky poškození - rostliny jsou na první pohled menší, mohou být soustředěny do různě velkých ohnisek s vyšším výskytem.

Ochrana - při podezření na výskyt hád'átek ošetřovat/kultivovat pozemek až jako poslední, aby bahno z kol opadalo na cestě a nářadí opláchnout, aby se hád'átka neroztahovala s půdou na další pole. Ochrana napadených rostlin žádná není, pokud se v květnu/červnu začnou objevovat příznaky poškození (kroucení listů, praskání cibulí, zvýšené zahnívání), porost předčasně sklídit.

Plži

- srážky podpoří lokální škodlivost. Většinou škodí bezulitnatí plži (plzáci, slimáčky).

Monitoring - napadení porostů bývá od okrajů (okraje polí, zarostlé skruže), které jsou zásobárnou plžů, ale slimáčky jsou ohniskově i uvnitř pozemků.

Na rostlinách jsou nepravdivé požerky, často se zbytky zaschlého slizu. Plži jsou ukryti na spodní straně listů nebo v půdě.

Ochrana - ponechání nezasázené souvrati (černý úhor) od zdroje slimáků omezí průnik na pozemek. Při silné invazi ze sousední louky možno instalovat po celé délce cca 1 m vysokou folii, která se zakope částečně do země (aby ji slimáci nepodlezli), vršek se ohne ven (na průřezu má tvar číslice 1). Může se připevnit na oplocení proti zvěři. K ošetření ohnisek nebo souvratí slouží granulované návnady.

Třásněnky

- na ozimé cibuli dospělci třásněnek a nové nymfy. Při vysokém výskytu se může objevit posátí listů.

Monitoring - tmaví dospělci a světlé nymfy jsou ukryti mezi nahloučenými listy nebo volně na listech. V místě sání černé kupičky trusu. Nymfy mohou být zaměněny za světlé částčky půdy/písku.

Ochrana - pouze při vysokém výskytu při poškození listů sáním, až začnou třásněnky

vylézat z úkrytu nahloučených listů. Spojit s ochranou proti chorobám.

Užitečné organismy

- nedostatek škůdců koreluje s nízkým výskytem užitečných organismů. Nejčastěji se vyskytují střevlíci a drabčici na povrchu půdy, zvyšuje se počet pavouků. Objevují se první dospělci lumků rodu *Diadegma* parazitující zápředníčka. Ostatní skupiny užitečných organismů jsou spíše jednotlivě.

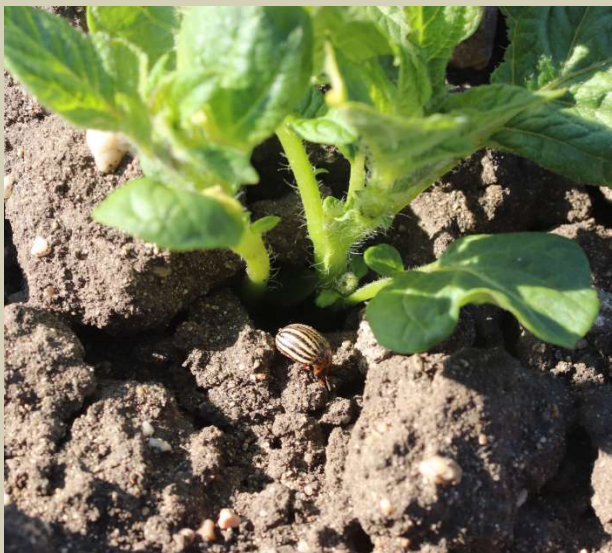
Výskyt dřepčků variabilní, většinou pod prahem škodlivosti, ale koncem týdne může nastat hromadná migrace

Dospělec a vajíčka květilky zelné. Pokud nebyla sadba mořena, více než 10 larev dokáže rostlinu zahubit.

Při vyšších počtech mohou třásněnky začít škodit postím listů

Objevují se první mandelinky, snůšky vajíček a úživný žír - na ochranu je zatím brzy

Zoubkované listy hrachu od listopasů

Dospělec a vajíčka chřestovníčka obecného

Páteříčci patří mezi predátory škůdců